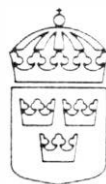

Motion till riksdagen

1989/90:So419

av Margitta Edgren (fp)

Anorexia, m.m.

Mot.
1989/90
So419-423

Jag har ställt en fråga om anorexia och bulimia till socialministern i riksdagen och fick ett svar som inte alls var tillfredsställande. Jag vill påstå att han inte inser hur stora grupper av tonåringar som verkligen drabbas av ätsjukdomar och hur små landets vårdresurser är. Jag är inte ute efter att bara kritisera utan vill att dessa allvarliga tonårssjukdomar inte blir bortglömda, när resurser skall fördelas och prioriteras. Jag är orolig över vad vi gör våra tonåringar efter att ha sett vänners barn drabbas, träffat ungdomar som är sjuka och talat med människor som har en apatisk, svältande tonåring hemma, kanske en dotter som inte ens orkar eller vill gå ur sängen själv.

Föräldrar upplever sig helt utlämnade och ensamma utan stöd eller hjälp från samhället. De har kanske fått besked om att vi kan inget göra, det finns inga platser på sjukhuset och föresten kan vi inte behandla, eftersom hon inte själv vill. Efter min fråga i riksdagen har jag fått många brev bl.a. från en 38-årig kvinna som lidit i 25 år, hon beskriver sitt sökande efter vård/behandling som en helt hopplös kretsgång mellan medicinska kliniker, psykiatiska, med alternativa behandlingsformer, med akupunktur.

Anoroxia nervosa är känd sedan 1600-talet och fick sitt namn för ungefär 100 år sedan. Förklaringarna till självsvälten har varit många under århundradena. För hundra år sedan trodde man att den berodde på fäfänga och brusten kärlek, på 50-talet ansågs bantningen orsaka sjukdomen. Fortfarande vet man inte. Den samlade kunskapen över världen om orsakerna är liten. Mycket talar för att det till viss grad handlar om identitetsproblem, eftersom sjukdomen debuterar i den ålder då kroppen utvecklas snabbt.

Det handlar till 90-95% om flickor i 14 till 17 års ålder. Det finns 11-åringar och det finns 40-åringar som insjuknat. En tonåring av hundra drabbas i Sverige. Det innebär att det gäller ca 500 tonåringar som drabbas av anorexia och 500 som drabbas av bulimia varje år. De flesta blir bra, men kvar finns ca 25 % som lider mycket länge. Efter 30 års uppföljning är upp till 18 % döda av sjukdomen eller har tagit sitt liv. Även de som efter sex-åtta-tolv års sjukdom tillfrisknar har det svårt. De har förlorat viktiga ungdomsår när de skulle ha utbildat sig, bildat familj, skapat sin egen identitet.

Biologiskt har ätsjukdomarna samma förlopp. Tonåringen tappar vikt. Därmed stannar de i växten, kroppen går på sparlåga, flickorna tappar sin menstruation. När kroppsfettet tar slut bryts även muskelmassa ner och därav följer att de ser ut som koncentrationslägersoffer.

Till svälten kommer tvångsmässigt genomförd motion, de joggar och deltar i Workout. Stoppar de något i sig för att få stopp på omgivningens ångslan så går de ofta på toaletten och kräks upp maten.

Psykiatriskt är symptombilden olika för olika tonåringar. Ångest, depression, sömnlöshet, tvångstankar är vanligast.

Botandet av de allvarligast sjuka tar mycket lång tid med många bakslag. Det fordras vårdplatser med stor kontinuitet i vårdlaget och personal med olika kompetenser. Det fordras kontinuitet vad gäller vårdprinciperna. Det gäller också att hantera familjens oro och inte minst syskonens. Forskare som arbetar med denna sjukdom säger att det troligen finns en viss smittorisik till systrar.

Jag anser att sjukdomen måste hanteras med större insatser än hittills. Den borde vara en regionspecialitet, man borde inte dela patienterna mellan barnpsykiatri och vuxenpsykiatri. Även riktad information i skolorna borde vara en självklarhet. Myndigheternas arbete med att minska trafikolyckor bland barn kan vara ett utmärkt exempel på vad man kan utträta om insatserna samordnas och riksdag och regering ger signaler om vad som skall prioriteras. Nu är det tid att prioritera våra tonåringar som lider av anorexia och bulimia. Doc. Sten Theander i Lund har i sin forskning följt patienter i 30 år. Han visar att sjukdomen är dödlig till 18% för dessa människor.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en analys av vården av patienter med ätsjukdomar.
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag mot bakgrund av vad i motionen anförts.

Stockholm den 18 januari 1990

Margitta Edgren (fp)